

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

У статті розглядається сутність і зміст виховання військовослужбовців, визначається їхнє ставлення до суспільства, держави та особистості, необхідність забезпечувати їх безпеку, сумлінно виконувати свої службові обов'язки. Передбачається, що форми моральних відносин тих, хто навчається, залежать від того, яким чином вони здатні реально реалізувати моральні вимоги: оцінити конкретний вчинок в конкретній ситуації, визначити необхідність тих чи інших дій, бути здатним до формування моральних якостей, підпорядкувати свою діяльність моральному ідеалу. В статті пропонується розглядати формування морально-психологічної стійкості як двоєдиний процес. Визначено основні причини низької ефективності виховного процесу. Передбачається, що подальше вдосконалення системи морального виховання військовослужбовців має бути спрямоване на всебічне залучення новітніх ідей, методів і засобів сучасної педагогіки з опорою на деонтологічний потенціал компетентнісного підходу в системі професійної підготовки.

Ключові слова: виховна робота, виховання, вищий навчальний заклад зі специфічними умовами навчання, виховні впливи, моральні якості, морально-психологічна підготовка військовослужбовців.

Постановка проблеми. Основним елементом системи підготовки військових кадрів безумовно є вихованням особового складу. Виховання військовослужбовця здійснюється в ході цілісного освітнього процесу, безпосередньо шляхом проведення виховної роботи. Головною метою виховної роботи на даний час є формування всебічно розвиненої, професійно підготовленої, морально і психологічно стійкої особистості офіцера, співробітника. Побудоване на науковій основі і повсюдно здійснюване моральне виховання не просто формує моральний стан тих, хто навчається, але й створює необхідну морально-психологічну атмосферу в навчальному закладі.

Досвід показує, що, незважаючи на все більш високі вимоги до професійних і особистих якостей співробітників в ході їх підготовки, існують окремі недоліки, які негативно впливають на діяльність силових структур та ефективність виконання професійних обов'язків низовими оперативними співробітниками (бракує креативності, кругозору, мистецтва переконувати, проникати у свідомість і хитромудрі плани противника). Адже саме ці якості, поряд з патріотизмом, дисципліною, відданістю, є предметом виховання. Першоджерелами і глибинними причинами цих недоліків, на нашу думку, є недостатнє використання потенціалу сучасної педагогіки в ході професійної підготовки та відсутність системності у виховній роботі.

Мета статті полягає у дослідженні новітніх підходів до виховання військовослужбовців у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що в педагогіці досить детально досліджувались загальні проблеми виховної роботи, в тому числі в руслі виховання військовослужбовців. З сучасних військових педагогів, що займаються питаннями морального виховання, необхідно виділити Д. Беззубова [2], М. Корольчук [5] та В. Ягупова [4].

Різні аспекти виховання військовослужбовців відображені в роботах П.П. Криворучка, В.І. Осьодла, Л.Ф. Терещенка [6], Н.М. Мась [7], О.П. Макаревича [8] та багатьох інших.

У той же час, проведений аналіз свідчить, що в сучасних умовах, особливо з урахуванням появи вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, моральне виховання військовослужбовців вимагає подальшого вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виховні впливи і взаємодії у процесі морального виховання здійснюються з урахуванням педагогічного стилю і педагогічного такту. Професійний такт педагога залежить від його здатності діяти у відповідності з конкретною ситуацією і індивідуальними якостями учня. Міра, такт і стиль є суттєвими складовими частинами педагогічної майстерності, необхідними передумовами ефективного виконання професійних функцій педагога. Фундаментом, на якому виробляється міра морального впливу, є моральні принципи і норми поведінки. Міра свідомості і поведінки військовослужбовців вимагає їх виховання в дусі любові до Батьківщини, гордості за свою країну та службу в ЗС України.

Для військовослужбовців зміст моральних відносин визначає їхнє ставлення до суспільства, держави та особистості, необхідність забезпечувати їх безпеку, сумлінно виконувати свої професійні обов'язки, бути вірними своєму службовому обов'язку. Форми моральних відносин тих, хто навчається, залежать від того, яким чином вони здатні реально реалізувати моральні вимоги: оцінити конкретний вчинок в конкретній ситуації, визначити необхідність тих чи інших дій, бути здатним до формування моральних якостей, підпорядкувати свою діяльність моральному ідеалу. Все це переломлюється в особливих особистісних формах моральних відносин: обов'язку і відповідальності, честі та гідності, совісті як способу внутрішнього самоконтролю особистості.

Моральні якості мають загальнозначущий характер. Проте в збройних силах висувуються особливі вимоги до морального стану військовослужбовців. Прикладом цього є робота, яка активно проводиться в даний час керівництвом держави. Важливий виховний вплив на тих, хто навчається у вищих військових навчальних закладах (далі - ВВНЗ), а саме виховання таких етичних категорій, як військовий обов'язок, совість, честь, справедливість, дисципліна, добро та зло.

Смисловий простір, пов'язаний з моральним належним, включає наступні поняття: "допустиме", "неприпустиме", "обов'язкове". Для військовослужбовця вищезазначена тріада, на нашу думку, повинна бути доповнена поняттям "надобов'язкове". До надобов'язкових вчинків слід відносити дії, пов'язані із ризиком втрати свободи, здоров'я, а іноді, навіть, загибелі у зв'язку з вимушеними або мимовільними вчинками на виконання морального обов'язку, наказу, закону. Такі дії часто наділяються вищим статусом у ієрархії службових дій, вважаються такими, що заслуговують максимального ступеня морального схвалення і, навіть, захоплення. При цьому ті, хто здійснює надобов'язкові вчинки, як правило, сприймають власні дії як просто виконання військового обов'язку.

Для здійснення надобов'язкових вчинків необхідно "мати волю". Воля також, і в першу чергу, необхідна, як було показано вище, для подолання власних негативних емоційних сплесків, які виникають під впливом екстремальних умов та перешкоджають адекватній поведінці в ситуаціях оперативного ризику.

Воля забезпечує цілеспрямованість і впорядкованість людської діяльності. Свобода як здатність людини до саморегуляції робить її відносно вільною від зовнішніх обставин, посправжньому перетворює її в активного суб'єкта. Воля - це свідоме подолання людиною труднощів на шляху до поставленої мети. Стикаючись з перешкодами, людина або відмовляється від дії в обраному напрямку, або збільшує зусилля, щоб подолати труднощі. Воля реалізує не тільки ініціюючу, або спонукальну функцію, що забезпечує початок тієї чи іншої дії в цілях подолання виникаючих перешкод, але і стабілізуючу. Вольовий акт завжди має у своїй структурі спонукання до вчинення вольової дії, що викликається тією чи іншою потребою, наявністю одного або кількох мотивів, низки суперечливих спонукань і прийняття рішення.

Як уже зазначалося, існує непростий взаємозв'язок моральних критеріїв з правовими нормами. Це особливо яскраво проявляється в ситуації колізії моралі і обов'язку. У вольових

діях яскраво проявляється особистість людини, її головні риси. Воля проявляється у таких властивостях особистості, як цілеспрямованість, самостійність; рішучість; наполегливість; витримка і самовладання, наполегливість, дисциплінованість, мужність і сміливість.

I. Кант називає людську волю автономною [1]. Автономія волі полягає в тому, що вона визначається не зовнішніми причинами – чи то природня необхідність, чи навіть божественна воля, – а тим законом, який вона сама ставить над собою, визнаючи його вищим, законом розуму. Обов'язок примушує волю брати до уваги моральні закони, породжені розумом.

Моральний обов'язок і воля стають антиподами, якщо під волею розуміти повну довільність вчинків. Баланс волі й обов'язку настає тоді, коли у свідомості індивіда моральний обов'язок стає настільки природним, що не можна говорити про нього, як про примус.

Формування особистості військовослужбовця є завданням деонтології – науки, яка розглядає проблеми обов'язку, моральних вимог, нормативів і взагалі належного як специфічної форми прояву соціальної необхідності, а також деонтологічні педагогіки, яка народжується і ставить своєю метою формування такої особистості, яка володіла б необхідними якостями для виконання морального, громадянського, професійного і службового обов'язку [3].

Аксіоматика деонтології проголошує, що обов'язок перед суспільством, природою або Богом є, по суті, обов'язком перед самим собою. У деонтології розрізняють поняття "моральний обов'язок" і просто - "зобов'язання". Змістове розмежування між цими поняттями полягає в тому, що слова "моральний обов'язок" (рос. "долг", англ. "duty"), забарвлені більш потужною емоційною аурою, мають відтінок внутрішньої духовної висоти, пов'язаної з поняттям совісті, в той час, як термін "зобов'язання", видається важливим, проте, досить тривіальним зовнішнім проявом. Крім того, зі словом "моральний обов'язок" прийнято пов'язувати з високим ступенем усвідомленості виконання службових вимог, переважанням таких мотивів поведінки, які виникають на основі фундаментальних переконань. Коли співробітнику нагадують про невиконаний службовий обов'язок, очікується не лише саме по собі виконання встановленої законом або інструкцією норми, але й глибока особиста залученість його у цей процес. Нагадування щодо невиконаного обов'язку, як правило, має на увазі лише необхідність сумлінно здійснити певну послідовність дій. Дослідження ситуацій, пов'язаних з невиконанням обов'язку, зволіканням, показує, що в основі подібних вчинків найчастіше лежить недостатній рівень моральності військовослужбовця. Відповідно, аморально і те, що в ситуаціях службового ризику подеколи проявляється боягузтво.

Вбачаємо, що визначаючи моральний обов'язок як необхідність вчинку з поваги до закону, I. Кант [1] не мав на увазі суто виконання заданих ззовні службових обов'язків. Адже, на думку I. Канта, моральний обов'язок – це усвідомлення людиною необхідності виконання того, що пропонується внутрішнім духовним ідеалом. Моральний обов'язок не просто особливе ставлення до закону, але "внутрішній закон", встановлений совістю.

Відсутність глибоких теоретичних напрацювань стосовно загального у проблемах деонтологічної підготовки заважає застосуванню деонтологічних принципів у педагогічній практиці та системі освіти в цілому. Це визначає необхідність подальшого розширення досліджень, які сприяють пошуку та обґрунтуванню педагогічних аспектів деонтологічної підготовки у професійному середовищі.

Подібні дослідження дозволяють використовувати напрацювання, отриманні в таких традиційних сферах, як медична, юридична деонтологія, а також в нових сферах деонтологічних взаємовідносин (оперативна, педагогічна деонтологія), число яких збільшується у зв'язку із гуманізацією суспільства, встановленням нових стандартів взаємостосунків між громадянином та інституціями у демократичному суспільстві.

Результати цих теоретичних досліджень мають бути спрямовані на створення нових, тобто таких, що відповідають вимогам сьогодення механізмів підвищення правосвідомості військовослужбовців.

Педагогічний процес у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання (зокрема, ЗС України) нерозривно пов'язаний з вихованням особового складу. Виховання у ВНЗ ЗСУ здійснюється в ході цілісного освітнього процесу і безпосередньо шляхом проведення виховної роботи. Головною метою виховної роботи в цих закладах на даний час є формування всебічно розвиненої, професійно підготовленої, морально і психологічно стійкої особистості військовослужбовців. Побудоване на науковій основі моральне виховання не лише формує моральний вигляд майбутніх фахівців, але й створює необхідну морально-психологічну атмосферу.

Практичний досвід і аналіз матеріалів наукових публікацій свідчить про те, що, незважаючи на все більш високі вимоги до професійних і особистих якостей військовослужбовців, у ході їх виховання відзначені недоліки, які негативно впливають як в цілому на вдосконалення їхньої діяльності, так і безпосередньо на підвищення ефективності процесу бойової підготовки. Як вважає відомий дослідник Д. Беззубов [2], основними причинами низької ефективності виховного процесу є:

- відсутність системності у виховній роботі;
- низький рівень психолого-педагогічної підготовки військовослужбовців;
- недостатнє використання потенціалу педагогіки, деонтології та інших сучасних технологій організації освітньої діяльності.

– На сучасному етапі педагогіка у ВНЗ покликана вирішувати, зокрема, такі завдання:

- досягнення необхідної глибини професійної компетентності, форм і навичок поведінки в складних бойових ситуаціях;

- розвиток мислення, вміння самостійно приймати відповідальні рішення при виконанні бойових завдань;

- самовдосконалення своєї особистості;

- виховання військової та службової дисципліни, здатності діяти в умовах обмежень, встановлених законом, забезпечення особистої безпеки і безпеки громадян.

Суперечності у педагогічному процесі виникають внаслідок невідповідності між застарілими педагогічними поглядами, переконаннями, організаційно-методичними рішеннями і новими загрозами, концепціями, факторами світового та внутрішньодержавного значення.

Категорії честі і гідності дуже близькі. Ці категорії практично збігаються за своїм об'єктивним змістом, але відрізняються за формою. Оцінка честі – це зовнішня оцінка, оцінка з боку, а оцінка гідності – це внутрішня самооцінка, справа самої особистості. Гідність виступає як реакція на той чи інший характер ставлення до себе. Це дозволяє розглядати честь як світоглядне поняття, а гідність – як емоційне.

Почуття професійної гідності ґрунтується на розумінні військовослужбовцями складності та важливості для суспільства своєї професії, почуття гордості своєю професією. Це висуває необхідність ствердження принципу власної гідності як абсолютного морального і правового принципу правопорядку.

Поняття "честь" у нашому випадку трансформується в поняття "честь мундиру" і визначається як сукупність моральних якостей, які повинні бути притаманні військовослужбовцю ЗС України: самовіддане виконання свого службового обов'язку у відповідності з такими поняттями як професійна честь, сумління і моральна відповідальність.

Формування психологічної стійкості й уміння володіти собою в кризових та екстремальних ситуаціях вимагає формування певних якостей особистості, зокрема, таких, як відповідальність, стійкість до невдач, стійкість до ризику, витримка тощо. Люди, які в силу своєї професії, постійно зіштовхуються з екстремальними ситуаціями, ситуаціями

небезпеки і ризику, повинні володіти засобами самоконтролю, управління своєю поведінкою й емоціями.

В утворенні комплексів професійно важливих якостей особистості беруть участь не лише сукупності властивостей особистості, які пов'язані з певним видом діяльності, але й особистісні якості, професійно важливі для будь-якого виду професійної діяльності. Це, насамперед, відповідальність, самоконтроль, професійна самооцінка, які є важливими компонентами професійної самосвідомості й, безумовно, емоційна стійкість, стійкість до стресу, ставлення до ризику.

Особливого значення набуває усвідомлення військового обов'язку, яке включає в себе правильну орієнтацію у визначенні конкретних моральних цінностей під час здійснення тієї чи іншої дії, оскільки одні з цих цінностей доводиться приносити у жертву іншим, більш важливим. Виконанню на практиці цих умов сприяють такі компоненти поведінки військовослужбовця, як морально-психологічна і емоційно-вольова стійкість.

Морально-психологічна і емоційно-вольова стійкість є важливою умовою зниження оперативного ризику. В психологічній літературі поняття "морально-психологічна стійкість" має багато тлумачень. У літературі можна зустріти такі терміни: "стійкість особистості", "стійкість поведінки", "емоційна стійкість", "вольова стійкість", "емоційно-вольова стійкість" і "морально-психологічна стійкість".

Одне з важливих завдань освітнього процесу у ВВНЗ полягає в тому, щоб виробити у курсантів стійкі й сильні мотиви та міцні навички зниження службового ризику. Теоретичний аналіз і узагальнення наукових досліджень, службового досвіду та документів, що регламентують освітній процес, дозволили констатувати, що формування морально-психологічної та емоційно-вольової стійкості доцільно здійснювати трьома шляхами: під час навчальної роботи; в процесі службової діяльності і в ході самовиховання.

На основі проведених досліджень формування морально-психологічної стійкості як професійно-особистісної якості курсантів ми пропонуємо розглядати як двоєдиний процес: по-перше, як сукупність прийомів і засобів педагогічного впливу на курсантів та слухачів, яка визначається діяльністю викладачів, і, по-друге, як самостійний та цілеспрямований розвиток курсантами власних потенційних можливостей, самовдосконалення своїх особистісних характеристик.

Мета морально-психологічної підготовки військовослужбовців, згідно з уявленнями провідного українського вченого В. Ягупова [4], полягає у формуванні і розвитку у кожного співробітника морально-психологічної стійкості як необхідної складової частини його професійної компетентності, що виражається в наявності у нього потреби і умінь співвідносити та здійснювати свою діяльність відповідно із високими моральними критеріями. Якщо морально-психологічна готовність військовослужбовця ЗС України до виконання службового обов'язку – це потенційне, внутрішнє особистісне утворення, то морально-психологічна стійкість – це складова компетентності військовослужбовця, яка реально виявляється в його професійній діяльності.

Пропонується розглядати формування морально-психологічної стійкості як двоєдиний процес:

- по-перше, як сукупність прийомів і способів педагогічного впливу, що застосовуються викладачами та командирами з метою створення у кожного курсанта інтегративних якостей особистості, що визначає її здатність зберігати високу функціональну активність і успішно виконувати поставлені завдання в умовах здійснення професійної діяльності;

- по-друге, як цілеспрямований самостійний розвиток курсантами своїх потенційних можливостей, вдосконалення своїх особистісних характеристик морально-психологічної стійкості.

Особливе місце потрібно виділити формуванню емоційно-вольової стійкості військовослужбовців як своєрідного фундаменту професійної готовності до виконання дій в умовах оперативного ризику.

Воля – це внутрішня сила, яка в тій чи іншій мірі властива будь-якій особистості, та, яка забезпечує свідоме регулювання своєї поведінки в конкретних ситуаціях і діяльності у цілому, що виражається в умінні долати внутрішні і зовнішні перешкоди при здійсненні цілеспрямованих дій та вчинків. Головна функція волі як якості, властивої військовим, полягає у свідомій саморегуляції власних емоційних реакцій у процесі виконання професійного обов'язку в умовах бойового ризику. Воля при цьому проявляється в діях (вчинках), які виконуються з метою захисту інтересів держави і суспільства.

При цьому під емоційно-вольовою стійкістю розуміється цілісна інтегративна характеристика особистості, що забезпечує її стійкість до тривожного і стресогенного впливу ризикованих ситуацій.

Емоційно-вольові якості проявляються, коли в небезпечній ситуації, під впливом стресу, загрози чи іншого негативного фактора, особа, яка діє в обстановці оперативного ризику, емоційно схиляється до протиправної або аморальної дії (бездіяльності). Тоді їй необхідно здійснити вольове зусилля для подолання виниклого емоційного сплеску.

Ефективне вирішення поставлених завдань може бути досягнуто завдяки вдосконаленню та комплексному розвитку системи навчання на основі принципів міждисциплінарних зв'язків, які слід розглядати як певну узгодженість навчальних програм, зумовлених системою зазначених наук, а також дидактичними принципами.

Освітній процес у вищих військових навчальних закладах є специфічним за своїми завданнями, змістом, організацією. Категорія освітньої діяльності є тим вихідним поняттям, завдяки якому відкривається можливість розумно вирішувати протиріччя, які вже усвідомлені сучасною педагогікою вищої школи.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок про те, що на сучасному етапі у ВВНЗ необхідно вирішити наступні завдання:

- забезпечити можливість набуття глибоких професійних знань, ґрунтовних навичок та умінь тими, хто навчається;
- вдосконалити соціально-цінні норми поведінки військовослужбовців;
- розвинути деонтологічне мислення;
- сформувати морально-психологічну та емоційно-вольову стійкість;
- посилити виховну складову в освітньому процесі ВВНЗ.

Процес формування виховних впливів і взаємодій у діяльності вихователів та викладачів включає:

- вивчення об'єкта виховних впливів і взаємодій на курсанта та слухача, діагностика особливостей їхніх індивідуальностей;
- здійснення виховних впливів і взаємодій на курсанта та слухача з урахуванням особливостей педагогічних ситуацій;
- аналіз отриманих результатів та, з рештою, збагачення педагогічного досвіду ВВНЗ.

Подальше вдосконалення системи виховання військовослужбовців має бути спрямоване на всебічне залучення новітніх ідей, методів та засобів сучасної педагогіки з опорою на деонтологічний потенціал компетентнісного підходу в системі професійної підготовки. Одним з кроків на цьому шляху може стати введення курсу деонтології для курсантів, студентів та слухачів ВВНЗ в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кант І. Критика чистого розуму // Кант І.: Сочинення в шести томах. - Т. 4. Ч.1. – М.: Мысль, 1994. - 544 с.
2. Беззубов Д.О. До поняття концепту суспільної безпеки (адміністративний аспект) / Д. О. Беззубов // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2013. - № 5. - С. 73-79. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmjju_2013_5_13.
3. Артемов В.Ю. Деонтологічна складова компетентнісного навчання у специфічних умовах вищих військових навчальних закладів / В.Ю. Артемов // Збірник наукових праць Військового

інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: ВІКНУ, 2014. – Вип. № 47. – С. 54-60.

4. Ягупов В.В. Військова психологія: Підручник / В.В. Ягупов. – Київ: Тандем, 2004. – 656 с.

5. Корольчук М.С. Актуальні проблеми психофізіології військової діяльності. Навч. посібн. – К.: КВГІ, 1996 – 164 с.

6. Криворучко П.П., Осьодло В.І., Терещенко Л.Ф. Психологічна робота в миротворчих операціях / Навчальний посібник: К.: НАОУ, 2004. - 205 с.

7. Мась Н. М. Психологічна підготовка військовослужбовців до дій у особливих умовах / Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – К.: НУОУ, 2014. – Вип. 3 (40). – С. 280-286.

8. Макаревич О.П. Психологічна підготовка особистості до поведінки в складних ситуаціях. Навчально-методичний посібник. – К.: ВГІ НАОУ, 2000. – 188 с.

REFERENCES:

1. Kant I. (1994). Kritika chistogo razuma. T. 4. Ch.1, Moscow, Mysl', 544 p. (In Russian).

2. Bezzubov D.O. (2013). Do ponjattja konceptu suspil'noi' bezpeky (administratyvnyj aspekt). Bjuletен' Ministerstva justycii' Ukraїny, no 5, pp. 73-79. (In Ukrainian).

3. Artemov V.Ju. (2014). Deontologichna skladova kompetentnogo navchannja u specifichnih umovah vishhijh vijs'kovih navchal'nih zakladiv, [Zbirnik naukovih prac' Vijs'kovogo institutu Kiїvs'kogo nacional'nogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka.], K.yiv, VIKNU, no. 47, pp. 54-60. (In Ukrainian).

4. Jagupov V.V. (2004). Vijs'kova psihologija. [Pidruchnik], Kyiv, Tandem, 656 p. (In Ukrainian).

5. Korol'chuk M.S. (1996). Aktual'ni problemi psihofiziologii vijs'kovoї dijalnosti. [Navch. posibn], Kyiv, KVGI, 164 p. (In Ukrainian).

6. Krivoruchko P.P., Os'odlo V.I., Tereshhenko L.F. (2004). Psihologichna robota v mirotvorchih operacijah [Navchal'nij posibnik], Kyiv, NAOU, 205 p. (In Ukrainian).

7. Mas' N. M.(2014). Psihologichna pidgotovka vijs'kovosluzhbovciv do dij u osoblivih umovah. [Visnik Nacional'nogo universitetu oboroni Ukraїni. Zb-k nauk. prac'], Kyiv, NUOU, no. 3 (40), pp. 280-286 (In Ukrainian).

8. Makarevich O.P. (2000). Psihologichna pidgotovka osobistosti do povedinki v skladnih situacijah. [Navchal'no-metodichnij posibnik], Kyiv, VGI NAOU, 188 p. (In Ukrainian).

Рецензент: д.пед.н., проф. Майборода В.К., радник директора Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України.

д.пед.н., доц. Артемов В.Ю., к.т.н., с.н.с. Литвиненко Н.И.

НОВЕЙШИЕ ПОДХОДЫ К ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ СО СПЕЦИФИЧЕСКИМИ УСЛОВИЯМИ ОБУЧЕНИЯ

В статье рассматривается содержание нравственных отношений военнослужащих, определяется их отношение к обществу, государству и личности, необходимость обеспечивать их безопасность, добросовестно выполнять свои служебные обязанности. Предполагается, что формы нравственных отношений учащихся зависят от того, каким образом они способны реально реализовать нравственные требования: оценить конкретный поступок в конкретной ситуации, определить необходимость тех или иных действий, быть способным к формированию нравственных качеств, подчинить свою деятельность нравственному идеалу.

В статье предлагается рассматривать формирование морально-психологической устойчивости как двуединый процесс. Определены основные причины низкой эффективности воспитательного процесса. Предполагается, что дальнейшее совершенствование системы нравственного воспитания военнослужащих должно быть направлено на всестороннее привлечение новейших идей, методов и средств современной педагогики с опорой на деонтологический потенциал компетентностного подхода в системе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: воспитательная работа, воспитание, высшее учебное заведение со специфическими условиями обучения, воспитательные воздействия, моральные качества, морально-психологическая подготовка военнослужащих.

Ph.D. Artemov V.U., Ph.D. Lytvynenko N.I.

THE NEW APPROACHES TO THE TRAINING STAFF IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH SPECIFIC EDUCATION CONDITIONS

The article deals with the content of moral relations of servicemen, their attitude towards society, state and personality, the need to ensure their safety, and faithfully fulfill their service duties. It is assumed that the forms of moral relations of those who are studying depend on how they are capable to realize the moral requirements: to evaluate a particular act in a particular situation, to determine the need for certain actions, to be capable of forming moral qualities, to subordinate their activities to the moral ideal.

The article proposes to consider the formation of moral and psychological stability as a two-way process. The main reasons for the low efficiency of the educational process are determined. It is assumed that further improvement of the system of moral education of servicemen should be aimed at the comprehensive involvement of the latest ideas, methods and means of modern pedagogy, based on the deontological potential of the competent approach in the system of vocational training.

Keywords: educational work, education, higher educational institution with specific educational conditions, educational influences, moral qualities, moral and psychological training of servicemen.